ב א מיי' פ"א מהלכות נזירות הלכה י ועיין שם בכ"מ :

ג ב ג מיי' פי"ז מהלכות מעשה קרבנות הלכה ט וע"ש בכ"מ :

מתני' דלא כי האי תנא דתניא רבי נתן אומר בש"א נדור ונזיר וב"ה אומרים נדור ואין נזיר ב"ש סברי לה כר"מ וכר' יהודה וב"ה סברי לה כרבי יוסי לישנא אחרינא אמרי לה רבי נתן אומר בית שמאי אומרים נדור ואינו נזיר ובית הלל אומרים לא נדור ולא נזיר ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר"ש. תנן התם האומר הרי עלי מנחה להביא מן השעורים יביא מן החיטים, קמח, יביא סולת, שלא בשמן ולבונה יביאנה בשמן ולבונה, חצי עשרון יביא עשרון שלם, עשרון ומחצה יביא שנים. ר"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים. מאן תנא דכי אמר הרי עלי מנחה מן השעורים מביא מן החיטים? אמר חזקיה במחלוקת שנויה וב"ש היא, לאו אמרי ב"ש כי אמר מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר הכי נמי כי אמר מן השעורין מביא מן החיטים. רבי יוחנן אמר אפילו תימא דברי הכל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך, לא נדרתי כך, אלא כך. אמר חזקיה לא שנו אלא שאמר מן השעורים אבל אמר מן העדשים לא מייתי ולא כלום. מכדי חזקיה כמאן מוקים לה למתני' כבית שמאי - והא עדשים לגבי מנחה, כגרוגרות לגבי נזיר דמו וקאמרי בית שמאי הוי נזיר? הדר ביה חזקיה. ואמאי הדר ביה? אמר רבא מתני' קשיתיה מאי איריא דתני מן השעורים ליתני מן העדשים, אלא סבר חזקיה כי קאמרי ב"ש התם כרבי יהודה. ורבי יוחנן אמר אפילו מן העדשים, והא רבי יוחנן הוא דאמר באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא נדרתי כך אלא כך? לדבריו דחזקיה הוא דקאמר: את מ"ט קא הדרת בך, משום דלא קתני מן העדשים דלמא לא מיבעיא קאמר: לא מיבעי' כי אמר מעדשים דמייתי מנחה מעלייתא דאיכא למימר מיהדר הוא דהדר ביה ותפוס לשון ראשון אלא כי אמר מן השעורין ודאי דהכי קאמר אי קדשה כמנחת העומר או

רש"י

פוטר וא"ת למה הוצרך לומר ב"ה כר"ש לימא ב"ה לטעמייהו דאמרי יש שאלה להקדש וי"ל משום דאלתי לב"ה נהי דנזיר מיין לא הוי נדור מיהא ליהוי מן הגרוגרות להכי קאמר כר"ש דפוטר לגמרי שלא התנדב כדרך המתנדבים שאם בא להיות נדור מן הגרוגרות הל"ל בלשון קונם כדרך הנודרים: ב"ש סברי כר"מ · דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה להכי הוי [נזיר וכרבי יהודה] דמתני' דאמר נדור הוי: וב"ה סברי כר' יהודה דמתני' דנדור מיהא הוי ודלא כר"ש דפטר לגמרי: ב"ש כר' יהודה· ונדור מיהא הוי וב"ה כר"ש ואפילו נדור לא הוי: יביא מן החיטין: שאין מנחה באה שעורין אלא א] (דחוטא) ומנחת קנאות: יביא עשרון שלם· שאין מנחה פחותה מעשרון והוי טעמא דכולהו: לאו אמרי ב"ש מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר· אע"ג דגרוגרות לא שייכי לנזירות כלל מטעמא דפרישית לעיל משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"נ מן השעורין אע"ג דלא שייכי שעורין למנחה יביא חיטין דאין אדם מוציא דבריו לבטלה:

באומר אילו הייתי יודע כו' · בבי"ת גרסי' באומר כו' באומר בפירוש אילו הייתי יודע שאין נודרים שעורין כו' אבל טעיתי לומר דנודרין שעורין כמנחת (חוטא) ב] וקנאות ואולי זה הייתי נודר חטים להכי מייתי חטין וכן בקמח טעה במנחת קנאות ג] ובשמן ובלבונה וכן בחצי עשרון לא ידע שצריך להביא עשרון שלם: לא שנו אלא מן השעורים · דמצי למיתלי בטעות כיון דאיכא אוחרי דהויין משעורים אבל מן עדשים לא מייתי כלום דליכא למיתלי בטעותא דליכא של [עדשים] :

מכדי חזקיה כמאן מוקי לה מתני'· דמנחות כב"ש כו' ואומרים ב"ש דהוי נזיר מטעם דאמרי' אין אדם מוציא דבריו לבטלה א"כ אפי' עדשים לייתי חיטין: הדר ביה חזקיה מההיא· פי' ממאי דאוקי לה מתני' דמנחות כב"ש, ומוקי לה כרבי יוחנן ובאומר :

מתניתין קשיתיה כו' ליתני מן העדשים · כלומר אי מתניתין כבית שמאי ומטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ליתני עדשים דהוי רבותא טפי :

התם משום טעותא הוא ובאומר אילו הייתי יודע הלכך כי אמר שעורים איכא למימר דטעה דיש מנחה באה שעורים אבל בעדשים ליכא למיטעי דאין מנחה באה מהם כלל, ולא גרס הכא בספר יקסבר חזקיה בית שמאי כר' יהודה' ובמנחות פ' המנחות והנסכים (דף קג.) לא גרסינן ליה והתם גרים אלא ש"מ משום דהוא בשעורים טעי בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר [כו'] ד] דאיכא למימר מיהדר הוא דקמיהדר ביה דדיבור האחרון סותר הראשון דכשאמר מנחה משמע מנחה כשרה מסולת וכי הדר אמר מעדשים הדר מדיבור ראשון ותפוס לשון ראשון: אלא כי קאמר מן השעורין ה"ק לא בא לסתור דבריו הראשונים דאמר הרי עלי מנחה [אלא] לפרש ולומר (כיון) שאמר מן השעורין ואפשר ליקדוש *) במנחת העומר ובמנחת סוטה תיקדוש ואי לא אפשר לה ליקדוש במנחה לא יתחייב במנחה אחרת קמשמע לן דמייתי חיטין ולעולם כבית שמאי ומשום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה :

*) נ"ל במנחת העומר ובמנחת

תוספות

אמר הרי עלי מנחה להביא קמח מביא סולת· או שאמר הרי עלי מנחה בלא שמן ולבונה כו': מי לא אמרי ב"ש· דאע"ג דלא קביל להיות נזיר אלא מן הגרוגרות הוי נזיר מן היין הכא נמי כי אמר מן השעורין מייתי לה מסולת של חיטים כהלכתה: ור' יוחנן אמר אפילו תימא דברי הכל· דאפי' ב"ה מודו בהא דיביא מן החיטים אע"פ שלא התנדב אלא מן השעורים כגון שאמר לכך התנדבתי שעורין שהייתי סבור שמביאין מנחה מהן אבל אילו הייתי יודע שאין נודרין אלא חיטין לא נדרתי שעורין הלכך א) (ב) גמר בנפשיה לאיתויי מידי דבר חזיא להכי יביא מן החיטין: אלא בזמן שהתנדב מן השעורין· דהתם הוא דאיכא מנחת סוטה ומנחת העומר מן השעורים קמייתי להו דממיט קרב לגבי מזבח להכי הוא דאמר דאל עליה נדבת מנחה ויביא מן החיטים: אבל אמר מנחה מן העדשים· שאין במינו קרב לגבי מזבח לא מייתי ולא כלום: מכדי חזקיה כמאן מוקי לה למתניתין· דמנחות כבית שמאי: והא עדשים לגבי מזבח כגרוגרות לגבי נזיר דמו· וכי היכי דהתם אמרי בית שמאי דהוי נזיר הכא נמי כי אמר מן העדשים יביא מן החיטין: הדר ביה חזקיה· דאמר לעיל ב"ש היא דלא אמרי ב"ש מן הגרוגרות הוי נזיר ב) אלא טעמא דמוקי לה כב"ש דסבר לה כרבי נתן כלישנא בתרא דאית להו לב"ש דנדור ואינו נזיר כר' יהודה דאמר באומר הרי הן עלי כקרבן דגרוגרות ודבילה כולהו בני נדר נינהו וכי היכי דלהלן אמרי ב"ש דהוי נדור משום דבני נדר נינהו הכא נמי כי אמר מן השעורין הואיל דבני הקרבה נינהו במנחת העומר ובמנחת סוטה להכי הוא דאמרינן דמביא מן החיטין: ואמאי הדר ביה· חזקיה מההיא לוקמא כמעיקרא כת"ק דאמר האומר מן הגרוגרות הוי נזיר גמור אע"ג דנזיר אין אסור בגרוגרות ולוקמא למתניתין דמנחות באומר הרי עלי עדשים (ג) דמביא מן החיטין אע"ג דעדשים אינן ראויים לגבי מזבח מידי דהוי אגרוגרות לגבי נזיר דהוי נזיר גמור: מתניתין· דמנחות קשיתיה (ד) דאם איתא דלית להו לב"ש נדור ואינו נזיר דלא סבירא להו כר' יהודה דאמר באומר הרי הן עלי קרבן דגרוגרות ודבילה בני נדר נינהו אלא נזיר הוי וכי היכי דלהלן אמרי ב"ש דכי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות הוי נזיר מקיים גבי מנחות מאי איריא דאמר מן השעורין דהוי דבר הראוי לגבי מזבח ליתני מן העדשים דהא עדשים לגבי מזבח כגרוגרות לגבי נזיר דמי אלא מתני' דמנחות כב"ש ולא תני בה מן העדשים אלמא דלא הוי טעמא דיביא מן החיטין אלא משום דהתנדב מן השעורין דבני הקרבה נינהו ודכוותה נמי גבי נזיר כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות לא הוי נזיר אלא נדור משום דבני נדר נינהו ג) וב"ש אית להו ד) כר' יהודה ומתני' דמנחות כב"ש ולא כב"ה כלל (כלל) דאי כב"ה הא אמרי דאפילו נדור לא הוי משום דבלשון נזירות קא נדר הכא נמי כי אמר מן השעורים לא יביא מן החיטין שלא התנדב כדרך המתנדבין: ור' יוחנן אמר אפילו מן העדשים· יביא מן החיטין: והא א"ר יוחנן כו'· וכדמוקים לה בכגון דקא טעי אלמא דבמידי דטעי בה כגון שעורין משום דבני הקרבה נינהו (ה) ה)[קא מוקי] מתני' דמנחות אבל לא בעדשים דאע"ג דאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא מסגיחנן ביה דסתמא דמילתא דבשעורין הוא דקא טעי אבל לא בעדשים: לדבריו דחזקיה· ו) קא"ל ר' יוחנן והכי קא"ל מ"ט הדרת בך משום דלא קתני ביה עדשים: דלמא לא מיבעיא קאמר' (ו) דלא תימא דכי אמר מן העדשים דמייתי מנחה מעלייתא משום דאיכא למימר דכי אמר הרי עלי מנחה מנחה מעלייתא קבל עילויה והא דאמר בתר הכי מן העדשים משום דקא בעי למיהדר ביה קאמר דמידע ידע דמן העדשים אין מביאים כלום והרי לפטור עצמו קאמר ותפוס לשון ראשון ויביא מן החיטין : (ז) אלא כי אמר מן השעורין · ואי דלית לך למימר הכי דהואיל ובמינו קריבין דלהקריב קאמר והכי קאמר אם אפשר דקדשה כמנחת העומר וכמנחת

פי' הרא"ש

לא נדר כדרך הנודרים שאינו נזיר מן הגרוגרות: בש"א נדור ונזיר פי' נדור או נזיר אם אמר לא היה בלבי לנזיר אלא שיהו עלי קרבן הוי נדור ואם לא אמר כלום הוי נזיר דסבר כר"מ וכר' יהודה וב"ה סברי כרבי יהודה דמתיר אליבא דב"ש והיינו דלא כת"ק ודלא כר' יהודה: קמח יביא סולת קמח שאינו מנופה יביא סולת מנופה: יביא שמן ולבונה שאין מנחת נדבה באה בלא שמן ולבונה: חצי עשרון יביא עשרון שאין מנחה באה פחות מעשרון חוץ ממנחת הכהנים: באומר אילו הייתי יודע שאין נודרים כך וכו' ואיכא למימר שטעה לפי שיש מנחה באה שעורים מנחת העומר ומנחת קנאות אבל במתני'